

JulkiCT

Marjukka Saarijärvi

Digitalisaation edistämisen ohjelman ohjausryhmä

Aika	22.6.2020, klo 14.00 – 16.00	
Paikka	Skype-kokous	
Osallistujat	Maria Nikkilä	tietohallintoneuvos, VM, pj
	Anu Nousiainen	finanssineuvos, VM, varapj
	Saku Airosmäa	johtaja, Verohallinto
	Sirpa Alitalo	teollisuusneuvos, TEM
	Jouni Hynynen	IT-asiantuntija, ARA
	Päivi Kasurinen	kehitysjohtaja, Ruokavirasto
	Tomi Kytölä	erityisasiantuntija, OKM
	Matti Lampo	tietohallintojohtaja, Vantaan kaupunki
	Katri-Leena Launis	johdon konsultti, Kela
	Mikko Lehtisalo	erityisasiantuntija, ORK
	Ismo Parviainen	johtava asiantuntija, SM
	Marko Kunnari	tulliylitarkastaja, Tulli (varajäsen)
	Pekka Rehn	ylijohtaja, asiakkaat, DVV
	Paula Sundqvist	hyvinvointikoordinaattori, Parainen
	Raija Löf	kehittämispäällikkö (Kuopio, varajäsen)
	Maaria Toikka	johtava asiantuntija, Traficom
	Joonas Mikkilä	Digi- ja koulutusasioiden päällikkö, SY (varaj.)
	Sihteeristö	
	Marjukka Saarijärvi	ohjelmapäällikkö, neuvotteleva virkamies, VM
	Sanna Juutinen	erityisasiantuntija, VM
	Petteri Ohvo	hankepäällikkö, VM
	Walteri Heino	suunnittelija, VM
	Päivi Anttila	hankekoordinaattori, VM
Erikseen kutsuttuna	Eeva Kaunismaa	erityisasiantuntija, VM
Poissa	Jaana Nevalainen	erityisasiantuntija, Suomen Kuntaliitto
	Mika Tuuliainen	johtava asiantuntija, EK
	Minna Saario	johtaja, STM

Juha Lempiäinen
Arto Holopainen

asiakaspalvelupäällikkö, Tulli
innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Maria Nikkilä) (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Kokouksen esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Digiohjelman tilanneraportti ja riskitarkastelu (liite 2, kalvot 3 - 8)

Marjukka Saarijärvi esitteli tilanneraporttia touko-elokuu –raportointijaksolla.

Digiohjelman toteutus on edennyt toimintasuunnitelman mukaisesti lukuun ottamatta huhtikuun verkostotilaisuuden siirtämistä syyskauteen ja yritys digin aluutilaisuuksien peruuttamista. Digitaitokyselyn paperivastaukset on korvattu puhelinhaastatteluilla.

Yritysdigihankkeen palvelulupausten antamisen määräaika päättyi. Suomi.fi jatkokehittäminen saadaan käyntiin kesäkuussa hieman myöhässä tavoiteaikataulusta. Ensimmäiset versiot digin edistämisen tilannekuvasta ja mittaristosta ovat valmistuneet, työtä jatketaan syksyllä. Syyskauden toiminnanvalmistelua on aloitettu. Kuntien digikartoitus valmistui ja jatkotyöstämistä on suunniteltu, DVV:n elinkeinotoimintaa harjoittavien digitukiprojekti käynnistyi, YritysDigiin tehty videoita, hankeryhmän kokoaminen ja kyselytilaisuuksien suunnittelu aloitettu, digikaikille 2020 webinaari pidetty (n. 700 osallistujaa). Ohjelman toteutustuki –hankinta-aineiston valmistelu on käynnistetty syyskuussa valittavaksi. Digituen valtionavustushaku on avattu (11.6.-15.9.2020).

Suomi on säilyttänyt kärkipaikkansa DESI- digitalisaatiovertailussa. Euroopan komission vuotuinen digitaalitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI) kuvaa kunkin EU-maan digitaalista toimintakykyä ja sen kehitystä. Maksimipistemäärä on 100, Suomen pistemäärä on 72,3, mikä on reilusti enemmän kuin EU-maiden keskiarvo 52,6.

Keskeiset tehtävät seuraavalla raportointikaudella:

- DVV:n Suomi.fi –jatkokehittäminen.
- DVV:n elinkeinotoimintaa harjoittavien digituen tarveselvitys.
- Digituen valtionavustushakuun liittyvät tehtävät.
- YritysDigi, palvelulupausten analysoinnin tulokset ja mahdollisten toimenpiteiden käynnistäminen. YritysDigin hankeryhmän ja lainsäädännön soveltamisen ja edistämisen työryhmän asettaminen ja käynnistäminen.
- Ohjelman toteutustuen kilpailutus.
- Verkostopäivän (14.10.) valmistelu.

Ohjelman kokonaisbudjettia on pienennetty, on nyt 7,3 milj. e. DVV:lle myönnetään käyttö- ja kirjausoikeutta 1,9 milj. e Suomi.fi jatkokehittämiseen, jolla parannetaan yritysten digiasiointimahdollisuuksia ja digipalvelujen laatu- ja käyttöastetiedon saatavuutta.

Käydyssä keskustelussa täydennettiin, että myös tuoreessa [Digibarometrissä Suomi menestyi hyvin, joskin yritystemme positio tippui.](#)

Riskitarkastelu

- Ohjelmassa ei onnistuta määrittelemään ja tarkentamaan riittävän tuloksellisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden määrittelyyn ja vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan kiinnitetään huomiota ohjelman johtamisessa ja ohjauksessa. Toimenpiteillä on yhteys digitalisaation edistämisen tilannekuvaan. Suunnitelmia ja toimenpiteitä muutetaan tarvittaessa sen mukaisesti. Kysytään palautetta ohjelmaan osallistuvilta ja tuloksia hyödyntäviltä. Hyödynnetään ohjelman toteutuksen arvioinnin tuloksia.
- Ohjelma ei tuota konkreettista hyötyä digipalvelujen kehittäjille ja käyttäjille. Hyötyjen kertymistä seurataan ja arvioidaan. Tähän kiinnitetään huomiota ohjelman johtamisessa ja ohjauksessa.
- Hankkeessa ei onnistuta löytämään keinoja ja toimenpiteitä, joilla organisaatiot panostavat digipalveluihin kokonaistavoitteen saavuttamiseksi.
- Digituen koordinaatiotyössä tukea ei ole riittävästi tarjolla, eikä se ole tasalaatuista. Digituen alueellisten koordinaattorein jatkotyön mahdollistaminen, digituen osaamisen ja löydettävyyden kehittäminen ja jatkuvuuden varmistaminen, syksyn aikana tulee panostaa digituen pysyvyyteen.
- Viestintä on sirpaleista, eikä rinnakkaisista hallitusohjelmaa toteuttavista hankkeista muodostu kokonaiskuva. Toimenpiteisiin jatkuvasti päivittyvä suunnitelma, huomioidaan viestintä eri kohderyhmille.
- Heikosta taloustilanteesta johtuva ohjelman määrärahan mahdollinen, merkittävä leikkaaminen.
- Lainsäädännössä ollaan tunnistettu tulkinnan haasteet. Hankkeen ajalle perustetaan erillinen lainsäädäntötyöryhmä, jossa tuotetaan digitaalista asiointia ja palvelujen kehittämistä koskevat soveltamissuosituksia ja tunnistetaan mahdolliset sääntelyn kehittämistarpeet digitaalisen asiointin edistämiseksi. Sääntelyn muutostarpeet saatetaan tiedoksi vastuuministeriöille.

Päätös: Otetaan tilanneraportti ja riskitarkastelu tiedoksi. Otamme mielellään ohjausryhmältä näkemyksiä ja havaintoja riskitarkastelun painotuksista.

3. Julkisen hallinnon strategian valmistelu (Liite 2, kalvot 9-25)

Eeva Kaunismaa esitteli julkisen hallinnon strategian valmistelun tilannekatsausta. Työ on käynnistynyt jo viime kesänä, valmistelemaa työtä on jatkettu syksyn aikana. Hanke on asetettu v. 2019 loppupuolella. Valmistelun aikataulua on pidennetty Koronan vuoksi, strategian on tarkoitus valmistua tänä vuonna.

Hallitus valmistele julkisen hallinnon strategian, jonka keskeinen tavoite on kansalaisille annettava palvelulupaus. Kyseessä ei ole palvelustrategia, vaan pikemmin sellainen miten hallinto luo edellytyksiä toimijoille. Tarkoituksena on ohjata julkisen hallinnon uudistamista ja uudistumista, tavoitteena sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Tavoitteena on vahvempi läsnäolo arjessa, esteettömyys, selkeä hallinnollinen kieli. Yhtäältä perusoikeuksien turvaaminen ja toisaalta julkisen talouden kestävyys, tietopolitiikan koordinaatio ja uusien teknologioiden hyödyntäminen. Keskiössä vuorovaikutteisuus ja palvelujen laatu.

Valmistelu on edennyt siten, että on pidetty virtuaalityöpajoja, kesällä aiheiden testausta, lisäksi meneillään on otakantaa.fi –kommentointi. Otakantaa.fi kommentoinnin jälkeen strategiaa työstetään vielä työpajoissa. Tavoitteena on, että toimeenpanosuunnitelma valmistuisi syksyllä.

Uudistamisen ulottuvuudet 2020 – 30 –luvun periaatteet, jotka toimisivat toimintaa suuntavina eettisinä ohjenuorina. 2020-luvun julkisen hallinnon on kyettävä menestymään muuttuvassa toimintaympäristössä. Tarvitsemme uusia ratkaisuja, toimintatapoja ja kyvykkyyksiä. On tunnistettu, että julkisen hallinnon toimintaa suuntaavat suhteellisen pysyvät periaatteet mm. avoimuus, luottamus, moninaisuus ja yhdenvertaisuus, tietoperusteisuus, ylisukupolvinen vastuunkanto huomioi planetaariset rajat, ennakointi. Lista ei tule olemaan lopullinen, vaan tämänhetkinen tunnistettu kokonaisuus ja tulee muuttumaan mm. Otakantaa.fi kirjallisten kommenttien myötä.

Toimintalinjaukset ovat tulkintoja siitä, mitä periaatteiden noudattaminen voisi tarkoittaa 2020-luvun julkisessa hallinnossa. Toimintalinjaukset ohjaavat suoraan toimintaa ja priorisointia sekä auttavat tunnistamaan tarpeita uusille rakenteille, prosesseille, kyvykkyyksille ja toimintavoille. On mietitty erilaisia sanamuotoja, tarkoitus on ohjata julkisen hallinnon toimijoiden toimintaa.

Miten yhtenä kokonaisuutena toimiva hallinto (valtio, kunnat ja kuntayhtymät) luo edellytyksiä sujuvasti muun yhteiskunnan kanssa työskentelyyn (yksityinen tai kolmas sektori). Ei ole selkeää, miten paljon sitä työnjakoa halutaan. Miten vaalitaan osallisuutta ja miten ihmiset kokevat merkityksellisesti yhteiskuntaan kuuluvuuden. Mikä olisi yhteiskunnan uudistumisessa tavoite siihen, että panostetaan digitalisaatioon rohkeasti. Yhteisen varojen vaaliminen kestävästi,

kestävän kehityksen toimet täytäntöön. Ihmiskeskeisyys arvon nostaminen arvosta toiminnaksi, elämäntilanteiden parempi kohtaaminen. Arvon antaminen moninaisuudelle, palvelee ja vahvistaa kaikkien ihmisten ja ryhmien osallisuutta kaikille ihmisryhmille. Monipuolinen ohjaus erityisesti sääntelyssä, mitä se mahdollistaa ja mitä se rajoittaa (kyse usein tulkinnoista). On kyettävä oppimaan ja muuntautumaan, pitkän aikavälin vaikutusten ennakointi ja nopea reagointikyky. Miten tietoa voidaan hyödyntää monipuolisesti.

Käydyssä keskustelussa toimintapakettia pidettiin hyvänä ja kattavana. Olisi hyvä kiteyttää linjausten hierarkiaa ja suhteita. Osa on tärkeämpiä ja osa palvelee isompien linjausten saavuttamista. Ihmiskeskeinen elämäntapahtumamalli –linjaus voisi olla tärkeimpiä, jota muut palvelevat. Saavutettavuus ja esteettömyys eivät näy toimintalinjauksissa. Jos ovat tavoitteena, pitäisi näkyä myös toimintalinjauksissakin.

Eeva Kaunismaa täydensi, että esityksessä (kalvo 12) on se mitä hallitusohjelmassa on kirjattu siitä, mitä strategialla tavoitellaan. Nämä eivät ole strategian lopullisen tavoitteet, vaan reunaehdoja mitä hallitusohjelmassa on kirjattu. Selkeyttä kaivataan priorisointiin ja hierarkiaan ja mikä julkisen hallinnon suunta on, että saadaan muutos aikaiseksi. Väestö on hyvin moninainen ja tulee moninaistumaan lisää. Konkretiaa julkisten palvelujen saavutettavuudesta, käytäntöasioinnista ja digitaalisista palveluista tulee myöhemmin.

Keskustelussa täydennettiin konkretisoisiko asiaa se, että tavoitteet pukisi julkishallinnon palvelulupauksiksi suhteessa kansalaisiin, yrityksiin ja yhteisöihin? Niiden alle olisi siten ehkä helpompi niputtaa toimintalinjaukset tunnistuen niiden väliset suhteet ja hierarkiat. Palvelulupaus –lähestymistapaa kannatettiin. Verkostotyötä pidettiin tärkeänä.

Tiedoksi ohjausryhmälle linkki otakantaa.fi-komentointiin:

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankeet/475/osallistuminen/875/kysely/>

Päätös: Vahvaa digitaalista kulmaa suositetaan ja ihmiskeskeisyyden osalta linjaukset ovat myös tärkeitä. Edistymisestä saamme lisätietoa myöhemmin.

4. Ensimmäiset havainnot palvelulupauksista (Liite 2, kalvot 26- 27)

Petteri Ohvo esitteli saaduista palvelulupauksista tuotettuja ensimmäisiä analyysituloksia.

Saaduissa vastauksissa oli palveluja n. 2000 kpl 87 organisaatiolta. Valtiohallinnon osalta mukana on organisaatioita, joiden vastauksiin sisältyy useiden organisaatioiden palveluita. Lähtöaineisto oli vielä osin tarkastamatta ja vaatii vielä yhdenmukaistamista vastaajien erilaisista vastaustavoista johtuen. Aineistossa mukana mm neuvontapalveluita, joita hankala tai mahdoton asettaa digiasteikolle

ja määritellä niille aika, jolloin kehittyvät tavoitetasolle. Muutamalle organisaatiolle annettu jatkoaika kesäkuun loppuun, jonka jälkeen analyysi uudistetaan yhdenmukaistetulla lähtöaineistolla. Traficom (277 kpl) ja Ruokavirasto (105 kpl) raportoineet valtionhallinnon osalta suurimmat palvelumäärät. Kuntien ja kaupunkien osalta: Porvoo (87 kpl), Leppävirta (77), Pieksämäki (69), Oulu (59) ja Turku (57).

Analyysin mukaan n. 70% palveluista ei vielä täytä digiasteikossa kuvattua tavoitetasoa. Tässä tulee huomioida mm. raportoitujen neuvontapalveluiden asettuminen asteikon alaosaan.

Käydyssä keskustelussa ehdotettiin miettimään keinoja ja toimenpiteitä toimittamaan palvelulupaus niiltä toimijoita, jotka eivät ole vielä sitä tehneet. Riittävä vastausaste tulee saavuttaa, että pohjatieto ja analyysi saadaan riittävälle tasolle. Marjukka Saarijärvi kommentoi, että hankkeessa etsimme keinoja tilannekuvan täydentämiseksi.

Keskustelussa ehdotettiin lähestymistavaksi sitä, että etsittäisiin saadusta aineistosta tärkeimmät asiat mitkä eivät toimi tällä hetkellä, jotta toimenpiteet saadaan fokuoitua.

Päätös: Analyysi otettiin tiedoksi ja keskustelussa nousseen havainnot hyödynnetään jatkotyössä. Asia ja uudistettu analyysi esille elokuun kokouksessa.

5. Digituen jatkokehittäminen (Liite 2, kalvot 28 - 34)

Sanna Juutinen kertoi digituen jatkokehittämisestä. Digituen kehittämisen tavoitteena on tukea ja kehittää kansalaisten digitaitoja käyttää viranomaisten sähköisiä palveluita ja digilaitteita, vähentää paperista asiointia, varmistaa kansalaisille yhdenvertainen mahdollisuus asioida viranomaisten palveluissa sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta.

DESI –vertailun mukaan 24% suomalaisista on heikot digitaidot tai ei pääsyä nettiin ja poikkeusolot myös korostaneet digitaitojen tarvetta. Digituen alueellisessa kehittämisessä mukana on tällä hetkellä 14 maakuntaliittoa. Työ käynnistyi pilotointivaiheella, jolloin mukana viisi aluetta. Työ uusilla alueilla käynnistyi vaiheittain marraskuusta 2019 lähtien. Valtionavustukset on myönnetty 10/2020 saakka, v. 2021 myönnettävällä rahoituksella tavoitteena on käynnistää digituen alueellinen kehitys koko Suomessa ja jatkaa jo käynnissä olevien alueiden työtä, haku päättyy 15.9.2020, rahoitusta on mahdollista käyttää 31.10.2021 saakka. Digituen valtakunnallinen kehittäminen on Digi- ja väestötietoviraston vastuulla.

Digitukea tarjotaan laaja-alaisesti, mukana on paljon digitukea tarjoavia toimijoita (esim. asiointipisteet, kunnat, kirjastot jne.). Alueelliset koordinaattorit keräävät tietoa digituen tarpeesta ja tarjonnasta ja kokoavat toimijoiden verkostoa, DVV

tukee ja ohjaa sekä seuraa tavoitteiden toteutumista ja VM myöntää valtionavustukset ja seuraa DVV:n kanssa yhteistyössä hankkeiden rahoituksen käyttöä ja toteutumista sekä ohjaa toiminnan kehittämistä. Viranomaisilla on hallintolain mukainen velvollisuus neuvoa omissa palveluissaan. Lisäksi laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta velvoittaa, että julkisissa digipalveluissa on oltava yhteystieto, mistä tukea saa digipalvelun käyttöön.

Keväällä 2020 Digi- ja väestötietovirastossa käynnistyi elinkeinotoimintaa harjoittaville suunnattu digituen kehitystyö. Projektissa tehdään selvitys elinkeinotoimintaa harjoittavien digituen tarpeesta ja tarjonnasta. Selvityksen tulosten perusteella kehitetään, konseptoidaan ja pilotoidaan toimintamalli digituen tarjonnan vahvistamiseksi elinkeinotoimintaa harjoittaville. Kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa valmistuu 12/2021. Henkilöt on rekrytoitu, rahoitus on myönnetty v. 2021 loppuun.

Digituen jatko, miten myös alueellinen koordinaatio vakiinnutetaan, esim. tehtävät, vastuut, rahoitus ja mahdolliset lainsäädäntömuutokset. Valmistelu eri toimijoiden kanssa aloitetaan syksyllä 2020. Digi- ja väestötietoviraston tehtävä valtakunnallisena digituen kehittäjänä on jo vakiintunut.

Käydyssä keskustelussa kysyttiin, millä menettelyllä selvitys elinkeinotoimintaa harjoittavien digituen tarpeesta ja tarjonnasta tehdään? Todettiin, ettei menettelystä ole vielä tarkempaa tietoa, tähän palataan myöhemmin.

Päätös: Otettiin tiedoksi.

6. Muut asiat

Ohjausryhmän tulevat kokoukset: 25.8., 20.10. ja 15.12. klo 14 – 16

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 16.00.

Liitteet / Bilagor

Liite 1 Edellisen kokouksen (21.4.) pöytäkirjaluonnos
Liite 2 Esitysmateriaali Digiohjelman 22.6. ohjausryhmä